

ΠΟΙΚΙΛΑ ΛΑΛΗΜΑΤΑ.

Παρήλθε και ἡ πρώτη τοῦ ἔτους και σὺν αὐτῇ δῶρα και χοροὶ και θαλίαι και πανηγύρεις· συναπῆλθε πρὸς ὥραν και ὁ φίλος κάλαμος ὁ τοσαύκις, ὑπὸ τὸ ἀνώνημον Σ., θυμηδίας τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Πανδώρας* ἐμπλήσας· ὁ δ' ἀναδεχόμενος τὴν ἐξακολούθησιν τῶν *Ποικίλων Λαλημάτων* ἐκ μόνης τῆς εἰς τὴν ἐπιείκειαν ὑμῶν ἐλπίδος τὸ θάρρος ἀρύεται.

Ποσαύκις, κυρία, κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἐχορεύσατε; πολλαύκις βεβαίως, ἀν ἦσθε ἐκ τῶν γνωρίμων, τῶν ἀρεστῶν, τῶν τοῦ συρμοῦ, ἀν αἱ κοινωνικαὶ ὑμῶν τάσεις σᾶς παροτρύνωσι νὰ ἀναζητῆτε τὴν κοινωνίαν τῶν ἄλλων, ἀν ἡ φιλόανθρωπος ὑμῶν καρδιά σᾶς καθιστᾷ περιζήτητον, ἀν προτιμᾶτε νὰ τρώγητε ζῆρον ἄρτον, νὰ ἐξοδεύητε δὲ 400 δραχμὰς δι' ἐν φόρεμα, ἀν δὲν ἔχητε χιονίστρας, ἀν... ἀν... Ἰμεῖς δὲ, κύριε, βεβαίως προσεκληθῆτε εἰς πολλοὺς χοροὺς, και εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐπισήμους, διότι θὰ εἴσθε τοῦλάχιστον δεύτερος βοηθὸς τοῦ γραφέως τοῦ δεῖνα τμήματος, τοῦ δεῖνα ὑπουργείου, ἡ ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ πεντηκροστοῦ λόγου τοῦ ἐννενηκροστοῦ πρώτου τάγματος τῆς ἐθνοφυλακῆς. Ἐγὼ ὁ δυστυχῆς οὔτε κἂν κλητὴρ εἶμαι, και διὰ τοῦτο οἱ πάδες μου αἰμωδίασαν σχεδὸν ἐκ τῆς ἀπραξίας· ἀλλ' ὑπάρχει πρόνοια και διὰ τοὺς μύρμηκας· προχθῆς λοιπὸν φίλος μου τις μοὶ ἐπρότεινε νὰ με παρουσιάσῃ εἰς οἰκίαν ἐν ἣ ἐδίδατο χαρὸς. « Ἐλθέ, εἶπε, και δὲν θὰ μετανοήσῃς· ἐκεῖ θὰ ἴδῃς πᾶν ὅ,τι ἡ κοινωνία ἡμῶν περιέχει ἐνδοξόν· ὅλοι θὰ παρελάσωσιν ἐνώπιόν σου ὡς αἱ σκιαὶ μαγικοῦ φανοῦ (*lanterne magique*), καθήμενος δ' ἐπὶ ἀναπαυτικοῦ θρόνου θὰ θαυμάσῃς τὴν καθημερινὴν παράστασιν τῆς ἀνθρωπίνης κωμωδίας. » Ἡ πρότασις εἶχε πολὺ τὸ θέληγῆτρον· τοσοῦτο δ' εὐκολώτερον ἐνέδωκα εἰς αὐτὴν, καθ' ὅσον ἀνελογίσθην ὅτι τὰ νέα μου καθήκοντα συγγραφέως τῶν *Ποικίλων* μοὶ ἐπέβαλλον τὸ χρέος νὰ ἦμαι ἐνήμερος τῶν καθ' ἐκάστην συμβαίνοντων. Ἀπεφάσισα λοιπὸν νὰ ἐξέλθω τῆς μέχρι τοῦδε μονώσεώς μου· διότι, τὸ ὁμολογῶ, μοὶ ἐπέρχεται πολλαύκις μισζνθρωπία και τότε ἀναπολῶ κατ' ἐμαυτὸν τὰ τοῦ *Victor Hugo*:

... Je vis les hommes; et j' en pris
En haine quelques uns, et le reste en mépris;
Car je ne vis qu' orgueil, que misère et que peine
Sur ce miroir terni qu' on nomme face humaine.
Si bien que me voici, jeune encore, et pourtant
Vieux, et du monde las comme on l' est en sortant. »

Ἰπῆγα λοιπὸν εἰς τὸν χορὸν· και δὲν μετεμελήθην· διότι τῷ ἔντι τὸ θέαμα ἦτο προσοχῆς ἄξιον· ἐκεῖ εἶδον τὴν πρώην ὠρχίζην Κ. ** γνωστὴν διὰ τὴν φιλοξενίαν τῆς τὴν γνωρίζετε βεβαίως ὁμοιάζει οἰ-

κίαν ἐτοιμόβροπον, ἧς τὴν θύραν οὐδεὶς ἐκρούσεν ἐπιματαίω· ἰδοὺ και ἡ διάδοχος αὐτῆς Κ. ** σμῆνος θυμωστῶν περικυκλοῖ αὐτὴν· ἰδοὺ αἱ τρεῖς γνωσταὶ Α, Β, Γ, ἀπέρχονται ἐνωρὶς διότι νομίζουσιν ὅτι οἱ κεκλημένοι δὲν εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλῆς περιωπῆς· ἰδοὺ και πέντε ἐλαιογραφίαι καθήμεναι κατὰ σειρὰν και περιμένουσαι ἐκάστη τὸ βραβεῖον· ἀλλ' ὁ ἀγὼν μένει ἀμφίβολος.

— Τίς ὁ βραχὺς ἐκεῖνος; ἠρώτησα τὸν εἰς τὸν χορὸν ὀδηγήσαντά με φίλον· ὅλαι αἱ κυρίαι αὐτὸν περιποιοῦνται και ἐν τούτοις δὲν μοὶ φαίνεται ὠραῖος. — Ὅχι μόνον ὠραῖος δὲν εἶναι ἀλλ' οὐδὲ κόκκον πνεύματος ἔχει· εἶναι ὁμῶς ξένος και ἐπομένως ὁ ἀγνωστος Θεός· πολλαὶ δὲ Ἑλληνίδες ἀγαπῶσι νὰ τελῶσι τὸν περίπλου τῆς γῆς πρὶν ἢ ἀγκυροβολήσωσι διὰ τοῦ γάμου εἰς ἑλληνικὸν λιμένα. — Φθάνει νὰ μὴ πάθωσιν ἀθαρσίας· ὑπέλαβεν ὁ πλησίον ἡμῶν ἰστάμενος Κ. Χ., ὅστις ἔχει ἀξιώσεις εὐφύας.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ γάμου, παρατηρήσατε βεβαίως πόσοι ἐτελέσθησαν τοῦτον τὸν μῆνα· εἰς ἓνα αὐτῶν κεκλημένος και ἐγὼ ἐγενόμην μάρτυς τῆς σκανδαλωδέστερας τῶν σκηνῶν· δύο τῶν ἱερέων, τελουμένου τοῦ μυστηρίου, ἦλθον εἰς διένεξιν ὑψηλῆ τῆ φωνῆ· παρ' ὀλίγον δ' ὁ γάμος μετεβάλλετο εἰς χειροτοσίαν. Ὅλοι ὁμῶς οἱ ἐπίδοχοι γαμβροὶ δὲν εἶναι ἐπίσης κατορθωτικοὶ ὅσον ὁ Κ. Θ. . . ὅστις ἐσχάτως, κατὰ τὸν μεταξὺ Σμύρνης και Χίου διάπλου, εἶδεν, ἠράσθη, κατέκτησε και ἐνομφεύθη σύμπλου νέαν, ὑπερβαίνων οὕτω κατὰ τὴν ταχύτητα τὸ φέρον αὐτὸν ἀτμοκίνητον.

Ἄλλ' οὔτε διὰ τοὺς χοροὺς οὔτε διὰ τοὺς γάμους θὰ δοξασθῇ ὁ πρῶτος μῆν τοῦ 1865 ἔτους. Τὸν μῆνα τοῦτον, ὃ θαῦμα ἀπίστευτον! ἐξένισαν αἱ μικραὶ Ἀθηναὶ μίαν τῶν περιφημοτέρων γυναικῶν τοῦ αἰῶνος, τὴν φρικτὴν Μήδειαν, τὴν ζηλότυπον Φαίδραν, τὴν ἠρωτικὴν Ἰουδίθ, τὴν ἐνοχον Μύρραν, τὴν Ἀδελαΐδα λέγω Ριστόρη. Πρὸ καιροῦ ἡ ἑλληνικὴ αὐτάρκεια (*suffisance*) ἀνήγγελλεν οὕτω διὰ τῶν ἐφημερίδων τὴν ἀφίξιν τῆς περιωνύμου τραγωδοῦ·

« Ἡ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην περιώνυμος μουσουργὸς Κ. Ριστόρη, ἐλθοῦσα κατ' αὐτὰς ἐνταῦθα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, προτίθεται σκοπὸν νὰ δώσῃ παραστάσεις τινὰς και ἐν τῷ τῶν Ἀθηνῶν θεάτρῳ. Ἡ περὶ τὸ ἄδειν τέχνη τῆς περιωνύμου ταύτης μουσουργοῦ εἶναι ἀμίμητος, και διήγειρε πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης τὸν θαυμασμὸν πάσης εὐαισθητου καρδίας. »

Τὴν ἡμέραν τῆς πρώτης παραστάσεως ἠρώτησα φίλον τινὰ ἀν θὰ ὑπάγῃ νὰ ἴδῃ τὴν Ριστόρη·

— Ἄ μπά! ἀπεκρίθη μετὰ περιφρονησεως· εἶδον τὴν *Taglioni*.

Ὅλοι ὁμῶς οἱ Ἀθηναῖοι, και τοῦτο τιμᾷ αὐτοὺς,

δὲν ἐδειξαν τὴν ὀλιγάρκειαν τοῦ θαυμαστοῦ τῆς Taglioni· οὐδέποτε δ' ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ ἀθηναίου θεάτρου συνεσωρεύθη τοσοῦτο καὶ τοιοῦτο πλῆθος ἀνθρώπων· ἐκεῖ ὅπου πρότερον ἀντήχουν ἀτιμωρητὶ αἱ κακοφωνίαι τῆς K. Alfano καὶ Συμποφίας, ἐνώπιον ὀλίγων ἀκροατῶν τῆδε κακείσε διασπαρμένων, εἶδομεν αἴφνης συνωθουμένην τὴν ἐκλε-

Μηδείας τὸ ἄγριον πάθος, καὶ τῆς Ἰουδίθ τὴν θαυμαστὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν πρὸς τὰ ἔνοχα τῆς Φαίδρας καὶ τῆς Μύρρας αἰσθήματα ἀποστροφῆν. Μετὰ δὲ τὸ τέλος ἐκείστης παραστάσεως φρενήρεις σχεδὸν οἱ θεαταὶ ἐχειροκρότουσαν καὶ ἠλλάλασσον· τὰ δ' ἄνθη καὶ οἱ στέφανοι ἐσωρεύοντο ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

Ἀδελαΐς Ριστόρη (ἐν τῇ Μύρρα).

κτοτέρων τῶν Ἀθηνῶν κοινωνίαν· ἐκεῖ ἐβλεπες καὶ ὑπουργοὺς καὶ πρέσβεις καὶ καθηγητὰς καὶ ἰατροὺς καὶ δικηγόρους καὶ τὰ ὠραιότερα μέλη τοῦ ὠραιοτέρου φύλου· βεβαίως δ' ἀφότου ἐπαυσε ἡχοῦσα ἐν τῇ πόλει τοῦ Θησείως ἡ ἀπαράμιλλος τοῦ Σοφοκλέους καὶ Κυριπίδου μουσα, πρῶτην ἤδη φοράν τοσαῦτα ἐχύθησαν δάκρυα ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς σκηνῆς παθημάτων· ἡ θαυμασίη τραγωδὸς ἐκοινωνήσεν ἡμῖν καὶ τῆς

Ἄλλὰ τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς τῆς Κυρίας Ριστόρη οὐδόλως ἐλαττοῦται τοῦ ἐξόχου τῆς τέχνης· διὸ καὶ πρὶν ἀπέλθῃ ἐντεῦθεν αὐθορμήτως ἔδωκε πρὸς ὄφελος τοῦ πτωχοκομείου Ἀθηνῶν παράστασιν ὑπὲρ τὰς 4000 δραχμῶν παραγαγοῦσαν. Τοῦτο δ' ὑπενθυμίζει ἡμῖν ἑτέραν συγκινητικὴν τῆς γυναικὸς ἀγαθοεργίαν, ἣν ὁ συγγραφεὺς τῆς Μηδείας ἐκτίθεισιν οὕτω, προσαρμόζων αὐτὴν τῇ ἡρώδι ἐνὸς τῶν

δραμάτων αὐτοῦ (1) « Ἦμην ἐν Μαδρίτη ὅπως δώσω ὀλίγας παραστάσεις· ἐσπέραν τινὰ ἐμελλον νὰ υποκριθῶ, ἐν τῷ Ὀτέλλω τοῦ Σαιξπήρου, τὸ πρόσωπον τῆς Δεσδεμόνης, ἐνδουθεῖσα δ' ἐπὶ τούτῳ περιέμενον μόνη ἐν τῇ αἰθούσῃ (foyer) τῶν υποκριτῶν, τὴν στιγμὴν τῆς εἰσόδου μου ἐπὶ τῆς σκηνῆς . . . , ὅτε αἴφνης ἀκούω θόρυβον, ἡ θύρα ἀνοίγεται βιαίως, γυνὴ δὲ νέα εἰσορμᾷ δακρυφόρουσα, γονυπετεῖ καὶ μοὶ λέγει ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, νέος στρατιώτης, μέλλει νὰ τουφεκισθῇ τὴν ἐπαύριον, ὅτι ἐγὼ μόνη δύναμαι νὰ τὸν σώσω, ὅτι ἡ Βασίλισσα μὲ ἀγαπᾷ, ὅτι εὐρίσκεται ἐν τῷ Θεάτρῳ, ὅτι πρέπει νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν χάριν αὐτῆς . . . τέλος πᾶν ὅ,τ. δυστυχῆς γυνὴ παράφρων ἐκ τῆς λύπης δύναται νὰ εἴπῃ. Ἦθελον νὰ τῇ ἀπαντήσω μετ' ἀπελπισίας ὅτι δὲν ἐσήμενον τίποτε, . . . ὅτι οὐδὲν ἠδυνάμην . . . ὅτε ἦλθέ τις νὰ μὲ εἰδοποιήτῃ ὅπως ἐξέλθω ἐπὶ τῆς σκηνῆς. . . Ἐξέρχομαι λίαν τεταραγμένη . . . αἱ χεῖρές μου ἦσαν ἀκόμη ὑγρὰι ἐκ τῶν δακρῦν τῆς δυστυχοῦς γυναικός. Προχωροῦσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς εἶδον τῶ ὄντι ἐν τῇ αἰθούσῃ τὴν βασίλισσαν, ἣτις καὶ ἤρξατο πρώτῃ τῶν χειροκροτήσεων. Συνέβη τότε ἐν ἐμοὶ πρᾶγμα παράδοξον· ἤρχισα τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ μέρους μου μετὰ τοῦ δέοντος τρόπου καὶ αἰσθημάτων, δὲν παρέλιπον οὐδὲ λέξιν, καὶ ἐν τούτοις ὁ νοῦς μου ἦτο ἀλλαχού . . . ἐνόμιζον ὅτι βλέπω τὴν ἀθλίαν γυναῖκα, ὅτι ἀκούω τοὺς ὀδυρμούς της, . . . ἀπαγγέλλουσα δὲ τοὺς στίχους μου γεγωνυῖα τῇ φωνῇ, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὴν, προσβλέπουσα τὴν βασίλισσαν· « Μία λέξις, τοῦ στόματος ἐκείνου ἐξερχομένη, ἤθελεν ἀρκέσει ὅπως καταπραῦνη τοσαύτην θλίψιν! Ἀλλὰ πῶς νὰ κατορθώσῃ τις νὰ ἐξέλθῃ αὕτη ἡ λέξις; . . . » Αἴφνης, ἐκ μηχανικῆς ἔξεως, λέγω στίχον τινὰ μετὰ τοσοῦτον ἀληθοῦς ἐκφράσεως, ὥστε αἱ χειροκροτήσεις μὲ ἐξεγείρουσι τῆς ἀλλοφροσύνης μου, . . . στρέφω τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν βασίλισσαν, ἣτις καὶ αὐτὴ ῥίπτει πρὸς ἐμὲ βλέμμα συμπαθείας καὶ σχεδὸν ἀγάπης! Τότε ἐλπίς τις ἔλαμψεν ἐν ἐμοὶ! Ὁ οἶκτος, ἀνελογίστην εἶναι ἀδελφὸς τοῦ θαυμασμοῦ! ἐὰν ἠδυνάμην νὰ παρακαλέσω αὐτὴν ἐν ᾧ ἐνθουσιᾷ, . . . ἐὰν ἠδυνάμην νὰ τὴν συγκινήσω, νὰ μαλάξω τὴν καρδίαν της ὥστε νὰ γίνω κυρία αὐτῆς . . . Ταῦτα σκεπτομένη ἠσθάνομην αὐξάνουσαν τὴν ἔμπνευσιν τῆς τέχνης. « Κρατεῖς εἰς τὰς χεῖράς σου, ἔλεγον πρὸς ἐμὲ αὐτὴν, τὴν ζωὴν ἐνὸς ἀνθρώπου· ἔχε θάρρος! » Καὶ ἡ φαντασία μου ἀνυψοῦτο, ἀνεκάλυπτον φωνὰς ἀγνώστους. Ἡ βασίλισσα ἔκλαιεν, ἔχει-

ροκρότει· ἕκαστον εὖγε αὐτῆς μὲ ἠλέκτριζε, τὰ δάκρυα αὐτῆς προῦκάλουν τὰ ἐμὰ, αὐξάνοντος δὲ τοῦ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἡ καρδία μου ἐπληροῦτο τοσοῦτων ἐλπίδων, ὥστε οὐδὲν οὔτε κατὰ τὴν ὑπόκρισιν οὔτε κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν μοὶ ἦτο πλεονάζον· δύνατον νομίζω, ἀληθῶς, ὅτι ὑπῆρξα ἐξαισία. . . Μετὰ τὸ τέλος τοῦ δράματος ἡ βασίλισσα μὲ ἐκάλεσεν εἰς τὸ θεωρεῖόν της. Ἴδου, ἀνελογίστην, πρόσφορος περίστασις! Ὅτε εἰσῆλθον ἡ Α. Μεγαλειότης ἐσηκώθη, ἦλθε πρὸς ἐμὲ καὶ λαβοῦσα τὸ περιδέραιόν της ἠθέλησε νὰ μοὶ τὸ δώσῃ· ἀλλ' ἐγὼ, γονυπετήσασα· « Δὲν ζητῶ περιδέραιον, οὔτε αὐτὸ τοῦτο, παρὰ τῆς Ἰμετέρας Μεγαλειότητος, ἀνέκραξα, ζητῶ ἔτι περισσότερον! . . . τὴν ζωὴν ἐνὸς ἀνθρώπου! τὴν χάριν ἐνὸς δυστυχοῦς στρατιώτου, ὅστις μέλλει νὰ τουφεκισθῇ αὔριον! . . . » Ἡ βασίλισσα ἐκπληκτος καὶ εἰσέτι δακρῦουσα ἐκ τῆς συγκινήσεως τοῦ δράματος ἐψέλλιζε χωρὶς νὰ ἀποκριθῇ, ὅτε ὑπουργός τις, εὐρισκόμενος ἐν τῷ θεωρεῖῳ, αὐτὸς ἐκείνος, φαίνεται, ὅστις εἶχε ζητήσει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς, ἠθέλησε νὰ συμβουλεύσῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν . . . Τότε μετὰ τόλμης, ἦν δύο ὥρων πυρετώδης ἐρεθισμὸς ἠδύνατο μόνος νὰ ἐξηγήσῃ· « Μὴ τὸν ἀκούετε, Μεγαλειότης, ἀνέκραξα· ἴδου τίνα πρέπει νὰ ἀκούσητε » καὶ ἐτόλμησα νὰ ἐπιθέσω τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας της . . . Ἡ βαθεῖά μου συγκινήσεις μὲ κατέστησεν εὐγλωττον . . . ἡ βασίλισσα ἐπέισθη, βοηθοῦντος καὶ τοῦ Σαιξπήρου, μετὰ δ' ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἡ δυστυχῆς γυνὴ μὲ ἀπεκάλει εὐεργέτιν αὐτῆς. » Ω.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΙΣΜΑΤΑ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε φυλλάδ. 354.)

III.

Γαλαξειδίον.

Η ΠΑΠΑΔΙΑ ΑΡΜΑΤΩΛΟΣ.

Ποιὸς εἶδε καὶ ποιὸς θάμαζε, καὶ ποιὸς νὰ μὴ θαμάξῃ!
 Ποιὸς εἶδε φάρι στό βουνό, καὶ λίκου στό καράβι.
 Ποιὸς εἶδε θηλυκὸν παπᾶ, καὶ διάκου γκαστρωμένο.
 Ποιὸς εἶδε κ' ἓνα γούμενο πέντε μερῶν λεχόνα.
 Καὶ τὸ λαγὸ μὲ ταμπουρά, καὶ τὴν ἀλποῦ μὲ ρόκα.
 Ποιὸς εἶδε καὶ μιὰ παπαδιά στοῦ κλέφταις καπετάνιο (1).
 Νάχη τουφεκί στό πλευρό, πάλα μαλαματένια.
 Νὰ τουφεκῆ σὰν παιδί, νὰ ῥίχνῃ σὰν λεβέντης.
 Καὶ νὰ ἴτροπιᾶζῃ σὸ σπαθί, κ' αὐτὸν τὸν Κωνσταντάρην (2).

(1) Δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν τὸ ὄνομα τῆς ἀρματωλοῦ ταύτης, ἣτις κατήγετο ἐκ Παρνασσίδος· μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἰσρέως, διεδέχθη τὸν ἀνδρα της πρὸς ἐκδίκησιν.

(2) Κωνσταντάρης, ἀρματωλὸς ἐκ Γαλαξειδίου, περὶ οὗ ἄνω ἐρρήθη.

(1) Béatrix, ou la madone de l'art. Τὸ δράμα τοῦτο ἐγγράφη παρὰ τοῦ K. Legouvé διὰ τὴν K. Ριστόρη, παραστήσασαν αὐτὸ ἐν τῷ Ὀδεῖῳ τῶν Παρισίων.